

ERKKI TUOMIOJA

POLIITTISET PÄIVÄKIRJAT 2001-2002

Tunnustan
pelänneeni
pahinta

Tammi

ERKKI TUOMIOJA

TUNNUSTAN
PELÄNNEENI PAHINTA

Poliittiset päiväkirjat
2001–2002

TOIMITTANUT VELI-PEKKA LEPPÄNEN

TAMMI
HELSINKI

© 2019 Erkki Tuomioja ja Tammi
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
ISBN 978-952-04-0722-3
Painettu EU:ssa

Lukijalle

Olen vuodesta 1974 alkaen tehnyt säännöllisiä päivittäisiä muistiinpanoja, joita on tähän mennessä kertynyt tuhansia liuskoja. Aloitin näiden tekemisen siksi, että havaitsin jo varhain historiantutkijanakin, miten epäluotettava ihmisen muisti on, ja halusin varata itselleni ja kenties myös historiantutkijoille mahdollisuuden käyttää näitä tutkimustyössä alkuperäisaineistona. Julkaistavaksi en niitä vielä edes kymmenen vuotta sitten tarkoittanut, vaikka ne Kansallisarkistoon tutkijoiden vapaaseen käyttöön melkein alusta alkaen ajattelin jättää – ja niin myös tapahtuu.

Kyse on siten alkuperäisdokumentista, ei muistelmista eikä myöskään mielihopekirjasta, vaikka merkinnät monia mielipiteitä sisältävätkin. Ne kaikki ovat kuitenkin aikaan ja paikkaan sidottuja, ja monet mielipiteeni ja arvioni tapahtumista ja henkilöistä ovat voineet myöhemmin muuttua hyvinkin toisenlaisiksi.

Kuten päiväkirjojeni edellisen osan esipuheessa kolmen esimerkinomaisesti nimeltä mainitsemani henkilön osalta totesin, niin päiväkirjoista heijastuva antagonistinen suhde heihin on sittemmin muuttunut rakentavaksi ja hyväksi yhteistyösuhteeksi. Tästä julkaisusta näkyvät varsin hallitsevina Paavo Lipposta ja minua erottaneet politiikkaa ja menettelytapoja koskevat näkemykset, mutta nykyään silloisista asemistamme vapaina voimme niitä kiistämättä tai väheksymättä kuitenkin todeta monet yhdistävätkin asiat.

Julkaistujen päiväkirjamerkintöjen neljäs osa on lähes yhtä paksu kuin edelliset osat, vaikka kattaakin tällä kertaa vain kaksi vuotta. Merkintöjen editointiperiaate on ollut sama kuin aikaisemminkin. Alkuperäistekstiä on karsittu reilun neljänneksen verran, ja tekstiä on korjattu oikeinkirjoituksen ja pilkutuksen osalta.

Koska kyse on poliittisista päiväkirjoista, on karsinta kohdistunut ennen muuta puhtaasti henkilökohtaisiin, perhe- ja kotielämäni ja vapaa-ajan viettooni liittyviin asioihin. Tällaisia ovat myös esimerkiksi liikuntaa tai lenkkeilyä koskevat asiat, joista osan olen kuitenkin jättänyt lähinnä näyttöluontoisesti tekstiin, sillä ei ministerinkään elämä sentään pelkkää työtä ole. Olen myös joitain työhön ja politiikkaan liittyviä tapaamisia poistanut, jos ne ovat olleet luonteeltaan vailla poliittista tai muuta mielenkiintoa.

Se että nämä päiväkirjat ovat ajalta, jolloin olin valtioneuvostossa ulkoministerinä, on saattanut myös jonkin verran vaikuttaa merkintöjen luonteeseen. Näin siksi, että huomaan aikaisempaa enemmän vain rekisteröineeni jonkun tapaamisen ja mahdollisesti sen ilmapiirin tai muun pintahavainnon ilman, että olen keskustelun sisältöä merkinnyt muistiin. Kun läsnä on ollut joku virkamies kirjurina, olen lähtenyt siitä, että tarvittaessa voin tarkistaa asiat hänen laatimastaan muistiosta. Editointiin asemani ei ole vaikuttanut kuin marginaalisesti parissa kohdassa, joissa ns. valtiollisista syistä olen pyyhkinyt jotain yli.

Alpo Rusin tutkintaan liittyvät merkinnät olen jättänyt tekstiin, sillä kaikkea tapaukseen liittyvää on jo käsitelty laajasti julkisuudessa, ei vähiten syyttömäksi todetun Rusin toimesta. Merkinnöistä näkyvät kaikki tilanteet, jossa olen ollut asian kanssa tekemisissä ja silloinkin vain informaation kohteena.

Olen myös editoinnissa ollut aikaisempaa ankarampi itselleni. Kun nykyään paheksun sitä solvaavaa, usein vihapuheeksi yltyvää kirjoittelua, jota somen keskustelupalstat ovat tulvillaan, olen myös ymmärtänyt oikeaksi poistaa joitakin vastaavankaltaisia henkilökohtaisuuksiin meneviä merkintöjä, jotka alun perinkin ovat olleet vain omaan käyttööni tarkoitettuja aikaan ja paikkaan sidottuja tunteenpurkauksia.

Helsingissä 26.8.2019

Erkki Tuomioja

Maailma pidättää hengitystään

Vuoden 2001 alkaessa ulkoministeri Erkki Tuomioja tuskin aavisti, mitä uusi vuosi toisi eteen ja mitä kaikkea se taas laittaisi liikkeelle. Maailmantilanne tarjosi totta kai ongelmia, kuten se aina tarjoaa, mutta mitään syyskuun 11. päivän kaltaista konstellaation muutosta ei ollut näkössä. Terrorihyökkäys muutti ja käynnisti paljon – ja nimenomaan sellaista, mistä todistamme edelleen jokaisena päivänä.

Vuodesta 2001 kärjistävä tapahtumakulku osoittaa, millainen on Suomen kaltaisten pikkumaiden ulkopoliittinen osa: kerää, ota vastaan ja erittele informaatiota, kuuntele ja neuvottele, korosta malttia, mutta viime kädessä sopeudu. Vaikkei ulkoministeri päätäkään ulkopoliitikasta, sai Tuomioja kokea ja toteuttaa tuota kaikkea kyllikseen.

Lukija aistii, miten varsinkin pitkin vuotta 2002 paine ja painostus maailmanpolitiikassa kasvaa jyrkästi. Tuomioja kirjaa kiristyvän tilanteen reaaliajassa.

Omaan myrskyyn Tuomioja joutui antamastaan Israel-haastattelusta, josta puhkesi pitkälinen prosessi Suomessa ja maailmalla. Hän kohtasi rajua kritiikkiä, mutta sai tukeakin kosolti.

Se, että Tuomioja pyrki puheenjohtajaksi kesän 2002 puoluekokouksessa, poiki SDP:hen kutkuttavan jäsentenvälisen kamppailun. Ulkoministeri Tuomioja haastoi pääministeri Lipposen – virallisesti ensimmäistä kertaa. Se oli tärkeää paitsi SDP:lle, myös haastajan itsekunnioitukselle. Ylipäänsä hän väläyttää omia tunteitaan aika usein.

Erkki Tuomiojan päiväkirjoihin 2001–2002 tiivistyy jännittäviä poliittisia aikoja ja ilmiöitä, ja omintakeisia ihmisiä. Voimme aitiopaikalta seurata puolueiden ja poliitikkojen taistelua, ja mikä hauskinta: kulissien takana. Saamme julkikuvaa paljon vivahteikkaamman käsityksen asioista.

Päiväkirjojen editoinnin olen tehnyt entisin periaattein. Päiväkirjanpitäjän ajatukset olen säilyttänyt autenttisina, mutta lauseita olen hienovaraisesti saattanut sujuvoittaa. Nimien kirjoitusasusta olen yrittänyt huolehtia, ja henkilöt ja lyhenneet on luetteloitu teoksen loppuun. Kukin kuukausi alkaa tapahtumien suppealla taustoituksella.

Tätä poliittista kertomusta lukee jotenkin vahvistuvan epäuskon vallassa, tunnelmat ovat paikoin hiuksia nostattavia. Väliin toivoisi tarinan olevan mielikuvituksen tuotetta – mitä se ei ole. Se on tarkkaa dokumenttia.

Vuoden 2002 päättyessä maailma pidätti hengitystään.

Helsingissä, 23.8.2019

Veli-Pekka Leppänen

VUOSI 2001

Tammikuu 2001

- 15. tammikuuta: Yleisradion MOT-ohjelma paljasti vasemmistoliiton kansanedustaja Pentti Tiusasen, 51, avustaneen tiedustelupalvelu Stasia opiskellessaan DDR:ssä 1970-luvulla. Puolueen pj. Suvi-Anne Siimes piti tekoa loukkaavana, mutta puoluehallitus ja eduskuntaryhmä eivät rankaisseet Tiusasta.
  - 19. tammikuuta: Hallitus päätti, että Suomi ottaa vastaan EU:n ruoka-apua myös 2002 – vuonna 2001 avun arvo oli vajaat 20 mmk.
  - 20. tammikuuta: Yhdysvaltain 43:s presidentti George W. Bush vannoi virkavalansa Washingtonissa.
  - 23. tammikuuta: Pääministeri Paavo Lipponen vieraili Moskovassa – tavaten mm. presidentti Putinin ja pääministeri Mihail Kasjanovin – jolloin sovittiin, että venäläistä maakaasua johdetaan Keski-Eurooppaan putkitse Suomen aluevesien kautta.
  - 26. tammikuuta: Intian Gujaratin osavaltiossa maanjäristys surmasi 30 000 ihmistä ja sadat tuhannet joutuivat jättämään kotinsa.
-

Maanantai, 1. tammikuuta

Kaikenlaisia unia yöllä, mm. sellainen, jossa minut pyydetään lyhyellä varoitusajalla mukaan tv-keskusteluun J. M. Keynesin kanssa, ja harmittelen, etten ehdi hakea hänen kirjojaan omistuskirjoitusta varten. Studioissa on sitten kyllä ihan Keynesin näköinen mies, paitsi että hän on musta, ja alan jo unessa muistella että eikös Keynes ole ollut jo yli 50 vuotta haudassa.

[Tarja] Halosen ensimmäinen uudenvuodenpuhe on sillisalaatti hyviä asioita, mutta vailla erityisempiä uusia tai muutoinkaan kovin selkeitä linjoja.

Illalla käyn puolustusministerin vastaanotolla Säätötalolla. Ylivoimaisesti suurimmat vierasryhmät ovat upseerit ja rkp:läiset. Ermei Kanninen sanoo, että olen yllättävän hyvin pärjännyt nykytehtävässäni, mikä on tarkoin harkittu lausunto kuten hän itse alleviivaa.

Tiistai, 2. tammikuuta

Lähtö Berliiniin omalle kulttuuri- ja ostosmatkalle. [Arto] Mansala on vastassa Tegelissä vieden meidät residenssiin ja sitten keskustaan illallisille.

Keskiviikko, 3. tammikuuta

Ensin käymme lähetystössä, jota Mansala ylpeänä esittelee Marjalle, joka siitä tuntuu myös pitävän, enemmän kuin minä. Täytän Gauck-virastolle jätettävän

hakemukseni Hella Wuolijoki -aktiin tutustumista varten, jos hänestä nyt mitään Stasi-arkistossa on.

Klo 12 on treffit Heidi Hautalan ja Carlo Jordanin kanssa [Bertolt] Brechtin ja [Helene] Weigelin kotimuseossa, jota museonhoitaja Elke Pfeil esittelee. Asuntoa ja sen tavaroita kiintoisampi oikeastaan on viereinen hautausmaa – Brecht valitsi asunnon nimenomaan hautausmaanäkymän vuoksi – jonne Brechtin ja Weigelin ohella on haudattu mm. Hegel, Johannes R. Becher ja Rudolf Bahro.

Iltapäivällä on käynti Picasson ja Helmut Newtonin näyttelyissä. Picassovalikoima eri kokoelmista on paljon vaatimattomampi kuin mitä Marjan kanssa olemme nähneet Barcelonassa, ja Newtonin valokuvanäyttely onkin huomattavasti mielenkiintoisempi.

Illalla [William] Shakespearen Rikhard III, Berliner Ensemblella. Teatterirakennus on vanhakantainen ja aika nukkavieru. Koko teatterin sanotaan olleen pitkään jonkinlaisessa alennustilassa, mutta nyt uusi johtaja Claus Peymann on taas nostanut sen uuteen kukoistukseen, mistä loisteliaana esimerkkinä on tämä hänen ohjaamansa Rikhard III.

Tunnustan pelänneeni pahinta, mutta modernisoitu esitys modernisoituine käänöksineen – mikä tekee minullekin mahdolliseksi seurata saksaa, samoin kuin paikkamme ykkösrivillä – tempaa mukaansa ja osoittautuu todella loisteliaaksi elämykseksi. Totean Mansalalle ja Marjalle, että tällaista teatteria ei näe Suomessa, mihin ajatukseen he yhtyvät täysin.

Torstai, 4. tammikuuta

Die Zeitissa on kolme sivua juttua ja kommentteja Joschka Fischerin menneisyydestä ja suhteesta väkivaltaan. Stern on saanut käsiinsä valokuvasarjan, josta Joschkan tunnistaa osallistumassa 1973 kahden toverinsa kanssa poliisin pahoinpitelyyn. Hän on joutunut myöntämään kuvien aitouden ja sen, että oli 70-luvulla ”militantti”, mutta kieltää jyrkästi, että olisi osallistunut tai edes hyväksynyt polttopullojen heittelyä. Zeit kuitenkin siteeraa lähteitä, joissa sekin asetetaan kyseenalaiseksi ja CDU on jo ehtinyt vaatia Fischerin eroa. Tähän en kuitenkaan usko asian johtavan, mutta kyllä Joschkan vähän epäonnistunut ”Vergangenheitsbewältigung” hänen asemaansa ja arvonantoaan silti kalvaa.

Iltakoneella lumisateiseen H:kiin.

Sunnuntai, 7. tammikuuta

Tuusulassa rauhallinen päivä. Maikkarin [Vesa] Kallionpää soittaa juttupulassa koettaen saada jotain irti Suomi–Nato-suhteista, viitaten eräisiin haastatteluihin. En rohkaise häntä. Myös IS:n toimittaja kysyy kommenttia [Sauli] Niinistön haastatteluun eilisen HS:ssa. Se oli typerä haastattelu – jokseenkin samoja näkemyksiä

taloudesta, tulojaosta ja rikkaiden rikastumisen hyväksymisestä kuin mitä [Paavo] Lipponen on esittänyt –, jossa erikseen haukuttiin [Pertti] Paasio ja [Kalevi] Sorsa. En silti provosoidu enkä suostu lausumaan mitään, sanon aikanaan kommentoivani samoja asioita omissa puheissani.

Maanantai, 8. tammikuuta

Virpa Puisto soittaa illalla ja pyytää vaikuttamaan aamulla kokoontuvassa talpessa siihen, ettei [Suvi-Anne] Siimeksen esitystä vakuutus- ja rahoitustarkastuksen yhdistämisestä ainakaan sellaisenaan hyväksyttäisi. Voi olla perusteltu toive, mutta minulla ei talpon asioista ole edes tietoa vaikutusvallasta puhumattakaan.

Tiistai, 9. tammikuuta

[Hannu] Aikio käy tiedusteluraportin kanssa jossa vahvistetaan venäläisten kiistävä tieto, että Kaliningradin alueelle olisi viime kesänä tuotu ydinaseita.

Tarja Kantola on toimittanut minun luettavakseni UM:n vanhat Puola-solidarisuuspaperit, joista Raimo Laakia vielä penää tietoa kuka ja miten aikanaan toimitti UM:öön yhdistyksen jäsenluettelon. Tätä pian 20 vuotta vanhaa asiaa on pengottu jo tarpeeksi ja vaikka episodi ei kuulu kunniaikkaimpiin UM:n historiassa, luonnostelen Laakialle vastauksen, ettei minulla ole enää asiasta uutta tietoa hänelle välitettäväksi.

Paasikivi-seuran tvk:ssa esillä Pursimiehenkadun huoneistosta saadun 2,5 mmk:n sijoittaminen jota [Kaarlo] Vilanti esittää pantavaksi sijoitusrahastoihin. Totean etten usko kapitalismin ikiliikkujaan enkä itse panisi rahojani tällaiseen riskikohteeseen vaan valtion korkeatuottoisiin obligaatioihin. Sen jälkeen [Mikko] Viitalokin herkeää varovaisemmaksi ja päätämme panna nyt vain miljoonan rahastosijoituksiin ja palata loppusummaan ensi kerralla.

Keskiviikko, 10. tammikuuta

[Jaakko] Blomberg käy välittämässä Gauck-arkistosta Mansalan kautta saadun ennakkovaroituksen, että maanantain MOT-ohjelma tulee paljastamaan Pentti Tiiasen Stasi-agenttina.

Thomas Wallgren ja Risto Isomäki käyvät puhumassa 133-artiklan tulkinnasta sekä globaalidemokratia-hankkeesta. Isomäki esittelee myös valtionyhtiökampanjaa, jolla tämä globalisaatiokriittinen porukka on nyt lähtenyt kampanjoimaan myös yksityistämistä vastaan. Toivotan vilpittömästi menestystä.

Torstai, 11. tammikuuta

Aamulla Tarja Kantolan kanssa Tukholmaan. [Heikki] Talvitie on vastassa ja ajamme lähetystöön tapaamaan Clas Palmea, aiheena Rajani Palme Dutt ja Palmen

suku. Autossa Talvitie informoi Pekka Hallbergin käynnistä Mona Sahlinin luona sekä toisen käden tietona sen, mitä on kuullut eilisestä [Göran]Perssonin ja Lipposen tapaamisesta Harpsundissa. He olivat saunoneet kahden kesken kaksi tuntia ja kuulemma tunnelma oli hyvä, mutta yksityiskohdista ei ole tietoa, arvellaan ettei kovin konkreettisia asioita kuitenkaan olisi käsitelty. Myös Hallberg–Sahlin-tapaaminen oli onnistunut ja olivat puhuneet yhteisen kieli- ja vähemmistötyöryhmän asettamisesta. Ongelmana voi Talvitien mukaan silti olla, ettei Lipponen saadun tiedon mukaan erityisemmin tykkää siitä, että Hallbergilla olisi asiassa jokin merkittävämpi rooli.

Clas Palme on Olofin vanhin veli, kohta 84 vuotta täyttävä (minkä huomaa) talvisodan vapaaehtoinen, kova oikeistolainen joka kuitenkin on nykyisin jo aika ylpeä Olofista, vaikka ymmärrys ei kyllä vielä sosialidemokratiaan laajemmin (ei ainakaan Göran Perssoniin) ulotu. Kuten Talvitie jo ehti varoittaa, Clas Palme on nykyisin erityisen ylpeä pojastaan Gunnarista, Assi Domänin tjs:sta ja kyllä hän tähänkin aiheeseen kolmen vartin keskustelussa pääsee. Omalle tiedontarpeelleni ei tapaaminen vielä tuota mitään, mutta saan kuitenkin selvitettyä mitä ja miksi etsin, ja hän lupaa (sukuarkistosta?) selvittää mistä sitä voisi löytyä. Rajani ja hänen Clemens-veljensä ovat kyllä hänellekin tuttuja ainakin käsitteinä, paremmin kuitenkin muistaa isotätinsä Ingegerd Palmen.

Risto Revon kotona tapaan tusinan verran ruotsalaistoimittajia ja kirjeenvaihtajia. Aiheet rönsyilevät EU-laaientumisesta suomen kielen asemaan Ruotsissa ja uraaniammuksista viidenteen ydinvoimalaan.

Iltapäivällä jatkamme Osloon ja Sörmarkassa Norjan LO:n prameassa koulutuskeskuksessa pidettävään SAMAK-kokoukseen. Gardemoenissa on [Ole] Norrback vastassa ja pitää minulle pitkän esityksen Norjan politiikasta.

SAMAK-kokouksen viimeisessä istunnossa puhuvat demarijohtajat. [Poul Nyrup] Rasmussen ja [Jens] Stoltenberg suoriutuvat tavanomaisen hyvin, erityisesti lattean virkamiestekstin mumisevaan Lipposeen verrattuna. Parhaiten esiintyy Persson, joka hyvin aitoon sävyyn pohdiskelee mm. sitä, miksi häntä on alkanut arveluttaa lihan syönti ja mitä johtopäätöksiä siitä valtavan myönteisestä palautteesta, jonka hän on saanut sanottuaan tämän Ruotsissa, tulisi sosialidemokratiankin kannalta tehdä.

Saan Tuijalta [Zapasnik] Helsingistä raportin, että toiveeni maahanmuuttajien lisäämiseksi Suomessa on otettu STT:n uutisoinnin pääasiaksi Tukholman-tapaamisesta.

Illalliset pohjoismaiseen tyyliin, tosin ilman snapseja. Lipponen on jo lähtenyt Suomeen. Istun Norjan LO:n pj:n Yngve Hågensenin vieressä, velmu mukava mies.

Kahvilla puhun lyhyesti Perssonin kanssa, joka on tyytyväinen eiliseen Lippos-tapaamiseensa, jonka sanoo olleen suorastaan ”ödmjuk”. Käsitän, ettei keskustelu

ollut liikkunut kovin konkreettisella tasolla. Persson pitää kuitenkin tärkeänä, että he sopivat pitävänsä tiivistä yhteyttä turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä. Liennytyks näyttää toistaiseksi onnistuneelta ja Göran lisää, että tapaamisensa Rasmussenin kanssa Nizzassa oli poikkeuksellisen hyvä sekkin.

Perjantai, 12. tammikuuta

Johdan puhetta aamuistunnossa, jossa Ruotsin puoluesihteerin Lars Stjernqvist ja Tanskan LO:n varapj. Tine Brondum puhuvat ensiksi hyvinvointipolitiikan visioista. – Naiset alkavat olla varsin hyvin edustettuina skandinaavisessa ay-johdossa, Ruotsin LO:n pj. on täällä istuva fiksunoloinen Wanja Lundby-Wedin ja Norjassakin Hågensenin seuraajaksi on myös tulossa nainen.

Tauolla Erkki Vuorenmaa kysyy onko hän tulkinnut oikein, että aion ehdolle puolueen pj:ksi vaikka Lipponen ilmoittaisi haluavansa jatkaa. Sanon etten ole sitä sulkenut pois. Vuorenmaa pitää sitä hyvänä, sillä hänen mielestään olisi puolueelle katastrofaalista enää jatkaa Lipposen johdolla, hänen(kin) mittansa on täysi. Tämä ei vielä tarkoita tukea minulle, sillä Vuorenmaa sanoo lähiaikoina kysyvänsä samaa Antti Kalliomäeltä.

Kokous hoituu pian ja päälle on lehdistöinfo, jossa istun suomalaisista pöydän takana. Esillä ovat Naton uraaniammukset, joiden käyttökieltoa [Thorbjörn] Jagland ja Rasmussen sanovat kannattavansa kunnes mahdolliset terveystriskit on selvitetty.

Lauantai, 13. tammikuuta

Käyn Keravan taidemuseossa neljän taitelijan näyttelyn avajaisissa. Juttelen mm. Inari Krohnin kanssa, jonka Iloinen vallankumous -taulua kerron 12 vuotta katselleeni työhuoneeni seinällä kaupungintalolla. Sympaattinen Krohn taas kertoo työn synnystä tavalla, joka vahvistaa sen kuuluvan tekijänsäkin suosikkeihin.

Maanantai, 15. tammikuuta

UM:ssä aamukahvi arkipiispa Jukka Paarman kanssa hänen toivomuksestaan. Asianaan hän puhuu Pietarin ent. suomalaisen kirkon, nykyisen inkeriläiskirkon, viereisen ns. kirkkokasarmirakennuksen kehittämistä jonkinlaiseksi Suomekeskukseksi, johon myös pääkonsulaatti ja Suomi-instituutti voisivat sijoittua. Mukana olevan Piritan [Asunmaa] mukaan asiasta on UM:ssä keskusteltu ja jos olisin etukäteen sen tiennyt, olisin voinut tähän paremmin varautua, nyt voin vain kuunnella ja todeta että tulen siihen perehtymään. Muutoin Paarman kertoo kirkon Lähi-itä-yhteyksistä – palestiinalaiset ovat heitäkin toivoneet välittäjiksi – sekä ortodoksien ongelmista Moskovan yhä taantumuksellisemmaksi ja nationalistisemmaksi käyvän patriarkaatin kanssa. Erityisen ongelmallinen on tilanne Virossa kansallisuuspoljalta kahtiajakautuneen ortodoksikirkon suhteen.

Tiistai, 16. tammikuuta

Säätytalolle keskusteluihin Slovakian ulkoministeri Eduard Kukanin kanssa. Kukan käy ensin kanssani läpi pitkän listan bi-asioita, enempi tiedoksi koska ne ovat normaalissa hoidossa ao. ministeriöissä. Muutoin puhumme EU:sta ja laajentumisesta, ja pressissä Maikkari erikseen kysyy mitä tapahtuu, jos USA [George W.] Bushin puheiden mukaisesti vetäytyy Balkanilta. Lounaalla puhumme Venäjistä ja Balkanista.

Risto Piekka käy luovuttamassa Akavan uunituoreen historian ja samalla informoi heidän työmarkkinatilanteestaan. Piekkahan teki suuren työn siinä että 85 prosenttia akavalaisista tuli kuitenkin tupoon mukaan, vaikka keskusjärjestö sen hylkäsi. Ulos ovat jääneet lakoilla uhkailevat lääkärit ja lastentarhanopettajat, joista vain jälkimmäisille voi osoittaa jotain sympatitaa. Puhumme myös keskusjärjestöjen laajentumiskannoista Piekan tehdessä selväksi, etteivät he jaa SAK:n pelokkaita käsityksiä virolaisten maahanmuuttoaalosta.

Keskiviikko, 17. tammikuuta

Suuressa vk:ssa kertomassa seuraavasta YAN:sta. Vk:ssa palataan vielä Nizzan sopimukseen, josta nyt saatu uusi neuvottelutulos on tarkoitus vahvistaa YAN:ssa.

Lounas Jörn Donnerin kanssa Taidehallissa. Jörn on kirjoittanut ja toivonut tapaamista, mutta ei hänellä mitään varsinaista asiaa ole.

Seppo Nevala käy puhumassa Stasi-paljastusseurauksista, ei kuitenkaan tapaus Tiusasesta, johon hänen mielestään ei liity mitään laitonta. Supossa on nyt käyty läpi sama aineisto HVA:n Suomesta saamista raporteista ja he ovat päätyneet siihen, että Stasilla näyttäisi 70-luvun alussa olleen tiedottaja sekä SDP:n puoluetoimistossa että UM:ssä. Edellisen toiminta ei välttämättä ole ollut lainvastaista, mutta UM:n todennäköisesti kyllä. Sen selvittämiseksi hän haluaa, että meillä joku kävisi läpi raportit, jotka ao. tiedottaja on dokumentteina luovuttanut Stasille, niiden salaisuusasteen arvioimiseksi. Hän mainitsee Juhani Suomen tähän sopivana henkilönä, minkä rekisteröin, mutta sanon että puhun asiasta ensin [Jukka] Valtasaaren kanssa ja vahvistan sitten, kuka meiltä olisi tämä henkilö. Kysyn häneltä, onko heillä yhtään vielä arvioitu kuka tämä tiedottaja saattaisi olla ja Nevala vastaa suoraan, että ajankohdat raportin alkamisesta, keskeytymisestä ja päättymisestä täsmäisivät sen kanssa, että kyseessä olisi ollut Alpo Rusi.

Hallitusryhmässä keskustelua [Jukka] Pekkarisen kuntatalousesityksistä. Sävy on kriittinen monin kohdin, mutta kun kellään ei ole ollut mahdollisuutta niihin kirjallisina perehtyä ei johtopäätöksiä vielä tehdä.

Torstai, 18. tammikuuta

Laajentumisneuvottelukunnassa keskustellaan työvoimaliikkuvuuden mahdollisista siirtymäajoista, joista [Kimmo] Sasi ja minä olemme aika pidättyviä ja pidämme asiaan liittyviä pelkoja vahvasti ylimitoitettuina ellei kokonaan aiheettomina. [Jan] Store ottaa myös esiin kysymyksen valmistelun alla olevasta laajentumisasiakirjojen julkisuudesta ja saa minulta Sasin tukemana aika tiukat maksimaalista avoimuutta korostavat eväät, mitä hän ei ehkä ihan olisi halunnut.

VN:n istunnon jälkeen hallitus neuvottelee SM:n/poliisin eräiden toimintojen hajasijoituksesta Hämeenlinnaan ja Rovaniemelle, mitä yksimielisesti kannatetaan.

Istunnosta kentällä ja Tuijan kanssa Ouluun, jossa vastassa Ylen radiotoimittaja sekä Oulun ty:n uusi pj. ja Tapio Karjalainen. Toimittaja haastattelee, sitten olemme näyttäytymässä ja kansalaisten tavattavissa uudessa trendikahvilassa Cafe Kaldissa – Paasiokin saapuu sinne.

Klo 18 alkaa Työväentalolla aatepoliittinen keskustelu, jossa Paasio, Karjalainen ja minä alustamme. Se vetää OTY:n kellaritilan täyteen ihmisiä, tosin tilaisuuden yli 70-päinen osanottajajoukko on enimmäkseen eläkeläisiä ja ainoat kaksi nuortakin osoittautuvat vieraileviksi vasemmistoliittolaisiksi. Alustukset ovat linjakkaita, Lipposta ei mainita nimeltä, ja puhumme vain asiaa tulevista linjakysymyksistä. Yleisön kokoonpano painottaa tämänkin keskustelun turhan paljon eläkekysymykseen, joita jo kolmannessa kommentissa nousee esiin.

Kaupunginjohtaja Kari Nenonen tarjoaa iltapalan Ramadassa. Osanottajat lienevät aika lailla samanmielisiä SDP:n tilan ja puoluekokouksen suhteen, vaikka siitä emme juurikaan puhu, vaan mm. Oulun ja Pohjois-Suomen asioista sekä alue- ja kaupunkipolitiikasta. Kepuakin kosketellaan: kiteytän dilemman niin, että vaikka meidän näkökulmastamme vaalien kannalta olisi hyvä että Esko Aho palaisi kepun johtoon [Anneli] Jäätteenmäen paikalle, niin vaalien jälkeisen elämän ja isänmaan kannalta Jäätteenmäen jatko olisi ehdottomasti suotavampi vaihtoehto. Tätä mieltä tunnutaan olevan.

Perjantai, 19. tammikuuta

Markku Heikkilä Kalevasta haastattelee aamukahvilla hotellissa.

Puhun puhelimesta [Markus] Lyran kanssa. Suunniteltu käyntini 8.2. Kaliningradissa STETE:n seminaaria avaamassa on vaarantumassa. Pari päivää sitten tuli tieto, että [Igor] Ivanov olisi ilmoittanut Anna Lindhille ja Chris Pattenille että näiden 15.2. Kaliningradiin suunniteltu EU-vierailu ei ole ”suotava”, ja nyt kun [René] Nyberg on varaulkoministeri [Jevgeni] Gusarovilta käynyt tarkistamassa on myös ilmaistu, ettei minunkaan Kaliningradin käyntini olisi toivottavaa. Tämä on jo aika huolestuttavaa ja jos tämä kanta pitää olemme sitä mieltä, että STETE:n

olisi syytä peruuttaa koko (valtionavulla rahoitettu) seminaari. Pysin saamaan sunnuntaina asiasta puhelinyhteyden Annan [Lindh] kanssa.

Klo 10 yliopistolle, jossa alustan kunnallisjärjestön ja TSL:n järjestämässä globalisaatio-seminaarissa. Tilaisuus kerää n. 40 henkeä.

Lennämme Tuijan kanssa H:kiin, josta jatkamme Turkuun.

Turussa alkaa klo 17 Paasikivi-seuran tilaisuus kaupunginvaltuuston salissa. Se on lähes täynnä hyvin arvovaltaista väkeä alkaen kahdesta ex-ulkoministeristä kuulemassa puhuttani EU:sta Nizzan jälkeen. Puheen jälkeen lyhyt keskustelu ja vielä lyhyempi haastatteluhetki TS:n toimittajan kanssa, sillä kiiruhdamme Paasioiden ja Heikki ja Pirkko Kosken kanssa kaupunginteatteriin katsomaan Iso-Heikkilän isäntää ja sen jälkeen Koskien kanssa iltapalalle ravintola Teiniin.

Ruoka ja keskustelu Koskien kanssa on antoisampaa kuin Olli Tolan ohjaama Iso-Heikkilä. Kun esityksen päätteeksi minut yhyttää aulassa – sinällään ennalta sovitusti – toinen TS:n toimittaja, joudun tasapainoilemaan kohteliaan ja rehellisen välillä. Ohjaus oli heikko eikä Tolan oma panos lisätä esitykseen vähän musiikkia ja liikuntaa kuvittamaan Iso-Heikkilän paria juoppouskohtausta sitä ainakaan selkiyttänyt tai parantanut. Esityksessä ei ole mitään brechttiläistä, muttei liioin yritystäkään käyttää kappaleen farssipotentialia hyväksi. Iso-Heikkilän ja Kallen esittäjät olivat harvinaisen epäonnistuneita.

Lauantai, 20. tammikuuta

Ari Valjakka hakee TS:iin aamukahville lobatakseen sitä, että TS saisi paikallis-tv-luvan, ja tehdäkseen heidän kaapeli-tv:lleen minusta 20 minuutin haastattelun. Kertoo myös Sorsan lopettaneen TS-kolumnit loukkaantuneena siitä, että lehdessä oli käsitelty kriittisesti hänen muistivirheitään viimeisessä kirjassaan presidentinvaaleihin liittyen.

Sunnuntai, 21. tammikuuta

Nukun yksitoista tuntia ja käyn 16½ km:n lenkillä.

Tapaus Tiusanen on hallinnut viime viikon mediaa. Eilisessä IL:ssä [Aarno] ”Loka”-Laitinen tekee pohjanoteerauksen Tiusasen käsittelyssä piirtäen tästä luonnekuvan Supolle laadittuna henkilökuvana. Luultavasti enin ellei kaikki mitä Loka niljakkaaksi kutsumastaan Tiusasesta kirjoittaa on totta, mutta se miten Tiusasesta on tehty vapaan loanheiton kohde on kuvottavaa. Loka ei itse asiassa kirjoita mitään Tiusasen Stasi-suhteesta, mutta hän ei taatusti uskaltaisi kirjoittaa tällä tavoin, ellei Stasi-asia olisi tehnyt Tiusasesta vapaata riistaa. Mutta kyllä niljakas lajitoverinsa parhaiten tuntee.

Maanantai, 22. tammikuuta

Aamulla Piritan ja Lyran kanssa Brysseliin YAN:n kokoukseen, Sasi meni jo eilen. Vastassa Liisa Talonpoika, kone on etuajassa ja ehdimme kokoukseen hyvissä ajoin ennen kuin Ruotsi on saanut sitä alkamaan. Ehdin puhua Pattenin kanssa Kaliningradista. Hänen käsityksensä on, että Venäjän sisäiset pasmat on sekaisin ja siellä etsitään ulospääsyä mahdollistamaan hänen ja Lindhin Kaliningradin-käynti melkein suunnitellusti – Ivanov ja Lindh ovat illalla puhelinyhteydessä asiasta.

Kokous alkaa kunkin pj-kauden ensikokouksessa pidettävällä avoimella keskustelulla pj:n ohjelmasta, jossa Ruotsi on toivonut keskityttävän kriisien ennaltaehkäisyyn. Olen ainut, joka pysyy Lindhin esittämässä 4 minuutissa eikä tällaisella latteuksia toistavalla, kotikatsomoa varten järjestetyllä muka-avoimella keskustelulla ole mitään oikeaa arvoa.

Toisena asiana on keskustelu ulkosuhdepriorisoinnista ihan hyvien pj:n, komission ja korkean edustajan paperien pohjalta, paitsi että niissä huolella vältetään esittämästä konkreettisia budjettivalintoja, mikä mielestäni oli se mitä YAN halusi kun menettelystä alun perin sovittiin. Komissio on tosin jakanut kiintoisan paperin ulkosuhdeohjelmien alue- ja maakohtaisesta jakaumasta sekä joka kohdassa budjetoituista, varatuista ja käyttämättä olevista määrärahoista. Materiaalista pitäisi toki uskaltaa tehdä todellisia johtopäätöksiä, mutta sellaisia ei kukaan ole valmistellut.

Lounasaiheina länsi-Balkan, köyhdytetty uraani ja Lähi-itä. Ensimmäinnäköinen Lindh pyytää eväitä troikan Belgradin vierailua varten ja saa useilta neuvon olla joustava, mutta kun provosoiden kysyn mitä se tarkoittaa esim. sen suhteen, tuemme vaatimusta [Slobodan] Milosevicin luovuttamiseksi Haagiin oikeuteen vai olisiko Belgradissa pidetyllä oikeudenkäynnillä oma arvonsa ensin, ei tähän tule ihan selvää vastausta. Montenegrosta kaikki ovat kuitenkin sitä mieltä, että [Milo] Djukanovicia tulee vahvasti varoittaa itsenäisyshankkeista.

Lähi-itä-keskustelu on yhtä pessimistisen neuvoton kuin tilannekin. Espanjan ulkoministeri [Josep] Piqué ja moni muu tosin korostaa, että Israelin asennoituminen on sikäli muuttunut, että nyt EU:n mukanaoloa rauhanprosessissa pidetään muutenkin tärkeänä kuin vain maksumiehenä sopimuksen jälkeen. Pattenin kysymykseen palestiinalaishallinnon rahoittamisesta vastataan myönteisesti. Itse nostan, juuri lukemani [Pasi] Patokallion tätä koskevan raportin inspiroimana, provokatorisen kysymyksen siitä miten tulisi suhtautua [Ariel] Sharonin mahdollisesti vaalien jälkeen muodostamaan hallitukseen Itävalta-reaktiomme valossa. Toki eroja on, Itävalta on EU:n jäsen ja Israel ei, mutta toisaalta [Jörg] Haider tuomittiin vain puheidensa pohjalta, kun Sharonin tilillä rasististen puheiden lisäksi on myös rajuja tekoja – Sabra ja Shatila, joiden vuoksi israelilainenkin tutkimuskomissio julisti hänet kelvottomaksi jatkamaan puolustusministerinä. Kysymykseen suhtaututaan aika vaivautuneesti. Siihen reagoivat vain [Benita] Ferrero-Waldner, joka

kuulee sanani väärin ja toteaa, ettei Haiderin tilillä ole Sabraa ja Shatilaa – precisely my point, oikaisen – ja Fischer joka toteaa, että vaaleissa on kaksi ehdokasta ja täytyy koettaa edistää rauhaa vaikka vastenmielisempi voitaisi.

Uraanikeskustelua käydään Kreikan laajemminkin Jugoslavian ympäristötuhoja koskevan kirjeen pohjalta, mihin Patten lupaa komission vastaavan heti kunhan UNEP:n ja EU:n oma selvitys ovat kohta käytettävissä.

Iltapäivällä puhutaan vain lyhyesti post-Nizzasta ja kokous päättyy jo klo 17 – näin nopeaa YAN:ia ei kukaan suomalaisista muista pidetyn. Ruotsin asiallinen puheenjohtajuus ja hyvä valmistelu ei tähän tulokseen yksin riittäisi, esityslistakin on tavallista helpompi.

Tiistai, 23. tammikuuta

Klo 10 Linnassa TP:n ja [Jaakko] Kalelan kanssa tapaaminen, jossa puimme koko ensi vuoden lähettiläsnimitykset ja pääsemme yhteisymmärrykseen UM:ssä laaditun listan edistämisestä, lukuun ottamatta Pekingiä, jonne ehdotettua [Benjamin] Bassinia Halonen jää vielä nikottelemaan. Listan ulkopuolelta päädyimme myös siihen, että Valtasaari lähetetään takaisin Washingtoniin. Se ei ole tyylipuhdasta, mutta hän pääsee näin takaisin vanhojen Bush Jr:n myötä palanneiden [Gerald] Fordin aikaisten kavereidensa pariin. Yritän vielä tarjota [Antti] Satulia Washingtoniin ja [Pertti] Torstilaa valtiosihteeriksi (ja Valtasaarta Pariisiin), koska pidän Torstilaa enemmän kansliapäällikkötyyppinä, mutta Halonen katsoo luvanneensa paikan Satulille. Mansalan ja [Pekka J.] Korvenheimon paluu H:kiin sovitaan enemmittä keskusteluitta.

Asemalle ja junalla T:reelle. Työväentalolla ensin lehdistöinfo, jossa ovat Tampere-TV, AL, STT ja Demari. Kysymykset vaihtelevat Nizzasta Lipposen rauhoitus-aikaan – jota Jukka Mikkola eilisessä Demarissa esitti –, jonka kuittaan toteamalla, etten edes tiennyt metsästyskauden alkaneen saati että jahtiin osallistuisin.

Yo-talon Holviravintolassa Jarmo Rantanen tarjoaa maakuntaliiton piikkiin iltapäiväpalan ja informoi heidän aluepoliittisista huolistaan ja toiveistaan.

Klo 18 on kirjastotalo Metsossa ensin Risto Koiviston johtama demarikokous Sosialidemokratian tulevaisuusvisiot -otsakkeella, ja se kokoaa 140 ihmistä aika tiiviiseen tilaisuuteen. Paikalla vanhaa kaartia mutta myös vähän nuorempaakin väkeä kuin Oulussa. Mielenkiintoinen keskustelu.

Välillä kahvit ja sitten jatketaan Unto Vesän vetämässä T:reen Paasikivi-seurassa, jossa puhun lähes saman tekstin kuin Turussa. Väkeä on nelisenkymmentä eikä lainkaan niin arvovallalla ladattua kuin Turussa, mutta osallistuminen on turkulaisia aktiivisempaa.

Keskiviikko, 24. tammikuuta

Aamulla pressi LKO:lla. Niukasti väkeä ja kysymyksiä, mutta minullakin on tavalista vähemmän kerrottavaa, kun olen viime päivinä tyhjentänyt arkkuaani eritoten EU-asioista.

UM:ssä virkamiesneuvottelu pohjoismaisesta aseteollisuus- ja huoltovarmuusyhteistyöstä.

Säätytalossa läksiäislounaalla Eric Edelman. Vieressäni istuu tänne va. asianhoitajaksi kenties pitkäksikin aikaa jäävä Carlo van Voorn. Asiallinen nainen, joka aiemmin toimi Westendorpin kakkosena Sarajevossa ja joka sanoo pitävänsä kotisivuni kirjavinkkikuvasta, jossa luen kirjaa sängyssä.

Illalla SEL:n toimistossa Paasivuorenkadulla Attacin Suomeen perustamista valmisteleva kokous. Paikalla on n. 60 henkeä, sekä eri sortin vanhoja pieruja – Eero Taivalsaari, Hilikka Pietilä, Yrjö Hakanen, Folke Sundman, Seppi Bonsdorff, minä ja ehkä jo saman tittelin alle sopiva Thomas Wallgren – että myös nuoria, tuskin 20-kesäisiä aktivisteja. Tilaisuus on hyvin sävyisä ja sopuisa, Suomeen perustettavan Attacin tarpeellisuudesta, laajapohjaisuudesta ja Tobin-veroa laajemmasta agendasta ollaan yleensä samaa mieltä.

Torstai, 25. tammikuuta

Aamulla phs:ssa Lipposella tavallistakin pidempi alustus, jossa hän Venäjän vierailunsa, EU-asioiden ja aktuellien hallitusasioiden jälkeen puhuu siitä, miten turhanaikainen kritiikki on lopetettava ja ratkaistava, halutaanko jatkaa hallituksessa kaksi vuotta vai mennäänkö uusiin vaaleihin. Tämä on tiivistelmä hyvin pitkästä puheesta eikä asiaa aivan näin eksplisiittisesti sanottu, mutta sitä kyllä tehostettiin parilla nyrkiniskulla pöytään. Kuitenkin esityksestä puuttuu ponnekkuus, nyrkiniskut jäävät taputuksiksi eikä kuulijakunta ota tätä juurikaan tosissaan. Jo ensimmäisenä puhuva [Antti] Kalliomäki palauttaa keskustelun normaaliuomiin. Hän oikaisee Paavon mustavalkeaa kuvaa ja kuittaa puheen uusista vaaleista turhanaikaisena uhitteluna, kaikki jälleen tietysti pidemmin ja monimuotoisemmin esitettynä. Näin jatkuu muukin keskustelu ja se päättyy luultavasti toisin kuin Paavo oli ajatellut. Kukaan ei ole hallitusta kaatamassa mutta kukaan ei liioin näe tilannetta sellaisena, että nyt pitäisi keskustelu vaientaa ja sellaisenaan tyytyä siihen mitä hallitus tekee.

Soitan myöhemmin Ulla Juurulalle ja kerron miten kokouksen koin, ja hän toteaa kyllä nähneensä asian ihan samoin.

Sudanin ja Portugalin lähettiläät läksiäiskäynnillä. Kuuntelen mielenkiinnolla edellisen aika kriittistä selvitystä maansa tilanteesta. Oslossa pääpaikkaa pitänyt lähettiläs toivoo Pohjoismailta panosta heidän sisäisen rauhanprosessinsa edistämiseksi, mikä tältä ryhmältä onnistuisi hänen arvionsa mukaan paremmin kuin EU:lta.

Palaveeraan [Kalevi] Hemilän, [Johannes] Koskisen ja kolmen ministeriön virkamiesten kanssa Norjan kanssa käydyistä riitaisista Tenjoen lohenkalastusneuvotteluista ennen rahakuntaa ja VN:oa.

VN:ssa ei keskustella mistään. UM:n nimityspaketti on parinkymmenen agrementtipyyntöä merkeissä menossa eteenpäin.

Torstilan ja Tarjan kanssa neuvottelu vielä avoimista nimityksistä, päädyimme Pekka Ojaseen, Esko Kiuruun ja Taina Kiekkoon Kööpenhaminaan, Lissaboniin ja Vilnaan. Viimemainitun osalta ajatellaan erityisesti Halosen insiointia naisten nimittämisestä. Pidän häntä ihan päteväksi enkä katso hänen ikänsä – mahdollistaa vain vähän yli kolme vuotta Vilnassa ennen eläköitymistä – saavan olla esteenä.

Illalla Vanhan tiedekuntasalissa on Polhon ”politiikkaa ja kaljaa” -ilta, ts. poliittisten historian opiskelijoiden vapaamuotoinen tilaisuus, jossa olen mukana. Paikalla on lähes 40 opiskelijaa. Puhun omista tutkimuksistani ja yrityksistäni päästä Lontoon ja Moskovan arkistoihin, kommentoin vähän myös Fischeriä ja Tiusasta, ja päälle käymme parisen tuntia virkistävän mielenkiintoista keskustelua kaikista asioista jotka vähänkään liittyvät poliittiseen historiaan.

Perjantai, 26. tammikuuta

Korvaklinikka aamulla. Lääkäri Tapani Jauhiainen kommentoi, ettei ymmärrä miten olen tähän asti tullut toimeen ilman kuulolaitetta. Haluan ensin kokeilla laitetta oikeaan eli huonokuuloisempaan korvaani, koska se jotenkin tuntuisi luontevammalta, vaikka Jauhiainen ja kuulohuoltaja epäilevätkin ettei se kannata, sillä sanojen erotuskykyäni on juuri uusitun kuulotutkimuksen mukaan vasemmassa korvassa liian huono.

TP-UMI-tapaamisessa aiheina Venäjä ja USA. Halonen ei nytkään voi peittää näränsä siitä, että Lipposen Moskovan-käynnin pääuutisointi koski Lipposen tapaamista [Vladimir] Putinin kanssa eikä [Mihail] Kasjanovin tapaamista, ikään kuin Lipponen itse tai UM olisi tähän jotenkin syyllinen.

TP:n esittelyn jälkeen siirrymme Kaartin kasarmille pitämään hutvan kokousta. Tarkoitus on käsitellä turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön analyysiä ja poikkeusoloihin varautumista koskevat osiot, mutta viimemainitusta ehdimme ruotia vain otsikkoa. Esittelen ensimmäisen osion, jonka valmistelusta vastaa UM. Lipponen kommentoi kovin armeijajhenkisesti ja ennakoi, vaikka siitä ei tänään ole tarkoitus puhua, sitä että tarvitaan tuntuja puolustusrahojen korotuksia. Muut eivät määrärahoihin tänään puutu, paitsi Niinistö, joka osoittaa ymmärtämystä korotustarpeelle.

Keskustelemme myös suhtautumisesta henkilömiinoihin ja Ottawan sopimukseen liittymiseen, josta [Jan-Erik] Enestam on käynyt Halosta ärsyttävää julkista

esikampanjaa aiemman päätöksen ja sen aikataulun – allekirjoitus 2006, voimaantulo 2010 – muuttamiseksi. Sitä hän nytkin toistaa, ja Niinistö tukee.

Maanantai, 29. tammikuuta

Radion kulttuuritoimittaja Anna-Liisa Haavikko käy Pirkko Kosken kirjan inspiroimana haastattelemassa Hella Wuolijoesta.

Lounas UM:ssä ihmisoikeusneuvottelukunnan kanssa. Hyödyllinen parituntinen.

Mäntyniemessä iltapala Halosen ja Thorbjörn Jaglandin kanssa. Mukana lisäksi Jaglandin avustajat sekä Kalela ja [Maria] Romantschuk. Keskustelemme Nizzasta ja yleensä EU:sta, Naton ja EU:n laajentumisesta, Venäjistä ja Lähi-idästä.

Kun tulen illalla kotiin, Jukka Halonen soittaa aivan kummallisella asialla. Joku ”SAK-lainen taho”, henkilö, joka ei hänen mukaansa ole ”ihan kuka tahansa” vaan jollain lailla varteenotettava, on soittanut hänelle ja tarjonnut pengottavaksi jotain minuun liittyvää armeija-aikaista juttua ”filmeistä”, jotka liittyvät MOT:n Tiusas-ohjelman paljastuksiin SDP:n puoluetoimistossa olleesta Stasi-myyrystä, joka siis ilmeisesti tarkoittaa että se olisin ollut minä. Jukka halusi tämän sekavan – ja tarina on tätäkin sekavampi koska saan sitä kohta kohdalta Jukalta lypsää ulos – asian kertoa minulle koska hän liittyy sen SDP:n pj-kisaan, jossa siis jokin ”SAK-lainen taho” on tällaisella asialla minun vahingoittamiseksi liikkeellä. Kuka kyseessä on, en edes viitsi kysyä eikä Halonen sitä kerro, olisi kenties voinut sanoakin, jos olisin painanut päälle. Jukka ei tietenkään aio asialle tehdä mitään, mutta sanon hänelle, että jos asianomainen vielä palaa asiaan niin kehottaisi tätä menemään suoraan Supon puheille. Tähän Jukka, että taho oli kehottanut häntä menemään armeijan arkistoihin ja puhunut sieltä löytyvästä ”seitsemännestä nauhasta”. Tämä kaikki on täysin käsittämätöntä eikä voi edes perustua mihinkään väärinkäsityksiin, mutta jos Jukka puhuu totta niin faktaksi jää, että joku ”SAK-lainen taho” on liikkeellä tosi vakavin tarkoituksin minua vahingoittaakseen.

Tiistai, 30. tammikuuta

Smolnassa keskustelut ja lounas Jaglandin kanssa. Pajatso on eilen suurin piirtein tyhjennetty, joten pääasiana on Tenojoen lohisopimus, jossa Jaglandilla ei ole valtakirjaa heidän YM:ltään reagoida nyt esittämäni uuteen kompromissiin.

Jaglandin pressistä suoraan UM:öön puhelinkeskusteluun Igor Ivanovin kanssa. Kohteliaisuuksien ja Ivanovin Suomen-vierailun käsittelyn jälkeen pääsemme Kaliningrad-asiaan, jonka lopputulema on se, että olen tervetullut Kaliningradiin edellyttäen että se on yksityisvierailu enkä käy siellä poliittisia keskusteluja EU–Venäjä-asioista.

Keskiviikko, 31. tammikuuta

Tapaaminen Marokon ihmisoikeusministeri Mohamed Aujjarin kanssa. Ensin virkanimike voi kuulostaa samankaltaiselta kuin Sveitsin laivastoministeri, mutta tosiasiaa Marokko on uuden kuninkaan aikana ottanut merkittäviä askelia demokratian ja ihmisoikeuksien suuntaan. Aujjar toki myöntää ongelmien olemassaolon ja antaa ehkä liian ruusuisen kuvan siitä mitä Marokossa on tehty, mutta edistys on silti kiistatonta. Yksi ongelma on silti yhä Länsi-Sahara, jonka Aujjar ottaa itse esille ja kiittää asiassa Suomen linjaa – mikä saa minut miettimään mitä siinä on pielessä – antaen kuvan, että kyse olisi vain Marokon ja Algerian välisestä asiasta, jonka ratkaisu on jälkimmäisestä kiinni. Muistutan, että ratkaisu voi perustua vain Länsi-Saharan asukkaiden itsemääräämisoikeuteen.

Lounastan Peckissä Thomas Wallgrenin kanssa hänen aikoessa liittyä SDP:hen. Hän käy läpi argumenttinsa ratkaisua vastaan ja puolesta, myös vihreisiin ja vas.liittoon liittymisen osalta. Tulkitsen kuitenkin Thomin jo pitkälti tehneen ratkaisunsa ja etsivän minulta vahvistusta sille, että ratkaisu on oikea. Koetan sitä antaa, mutta realistisesti. Thomi sanoo olevansa kiinnostunut myös mahdollisesta eduskunta- ja/ tai meppiehdokkuudesta, ei siksi että tähtäisi läpimenoon vaan voidakseen pitää esillä antiuusliberalistisia ja EU-kriittisiä teemoja. Totean että jos ja kun hän lähinnä ajattelee jäsenyyttä FSD:n kautta, ei H:gin ek-ehdokkaaksi yleensä ole ollut tungosta, paremminkin on jouduttu viime aikoina etsimään joku joka siihen suostuisi.

Nopea rahakunta ja yleisistunto Niinistön johdolla. Sen jälkeen vaihdan pari sanaa Suvi-Anne Siimeksen kanssa ja kehotan olemaan säikkymättä Lipposen kevätkauden avaukseksi eilen pitämää infoa, jota hän oli käyttänyt, paitsi kepun mollaamiseen ja hallituspuolueiden ek-ryhmien ojentamiseen, myös markkinoidakseen armeijan määrärahatarpeita ja vinoillakseen niitä kriittisesti kommentoineelle Siimekselle. Siimes sanoo, ettei ole tätä säikkynyt vaan arvaa meilläkin monien ajattelevan asiasta eri tavoin kuin pääministeri. – Enestam informoi, että [Gustav] Hägglund olisi taas tapetilla EU:n sotilaskomitean pj:ksi ja kysyy sopiiko ehdokkuus minulle. Voihan se sopiakin sikäli, että valituksi tulemisen riski on pieni, mutta huomautan että tämänkaltainen asia on syytä käsitellä hutvassa.

Kv. metsäyhteistyön ministeriryhmän kokous. Jostain syystä olen ryhmän pj., luultavasti alun perin siksi että ulkoministerin katsottiin olevan sovittava osapuoli MMM:n ja YM:n välissä. Tänään vastakkaisuutta ei kuitenkaan ole havaittavissa.

Erkki Tuomiojan päiväkirjasarjassa meno kovenee. Ulkoministerin taakka ja vastuu paisuvat, kun 11. syyskuuta 2001 kiirii tieto terroristi-iskuista New Yorkissa ja Washingtonissa.

Kriisitunnelmat leviävät pian, Suomessakin, ja 9/11 muuttaa maailmanjärjestystä peruuttamattomasti. Erkki Tuomioja ottaa osaa tapahtumiin, läheltä ja konkreettisesti. Ja päivä päivältä ulkoministeri myös kirjaa muistiin tärkeitä tilanteita, tapaamisia ja omia ajatuksiaan.

Vuoden 2002 mittaan kasvaa läntinen paine Saddam Husseinia ja Irakia kohtaan. Hyökkäys näyttää vääjäämättömältä. Miten tilanteissa ajattelee ja reagoi Suomen valtiojohto? Miten ulkoministeri? Moniin arvoituksellisiin tapauksiin saadaan lisää valoa.

	 9 789520 407223
www.tammi.fi	99.1 ISBN 978-952-04-0722-3